

KE-notat 34/11

Søker/sak:	Lutelandet Energipark AS/ Testanlegg for vindkraft og Lutelandet vindkraftverk	Middelthuns gate 29 Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Fylke/kommune:	Sogn og Fjordane/Fjaler	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00 E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Ansvarlig:	for Arne Olsen	Sign.: <i>Tale Seldal</i>
Saksbehandler:	Gudmund S. Sydness	Sign.: <i>Gudmund S. Sydness</i>
Dato:	29.3.2012	Org. nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 0827 10 14156
Vår ref.:	NVE – 200703458-70	
Sendes til:	Olje- og energidepartementet, Lutelandet Energipark AS, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane Fylkeskommune, Fjaler kommune og klagerne i saken	

Lutelandet Energipark AS – Klage på konsesjonsvedtak i Fjaler kommune. Sammenfatning og vurdering av klager.

Konklusjon

NVE viser til våre vedtak av 11.5.2011 og 8.7.2011, og mottatte klager på vedtakene av 30.8.2011 AS.

NVE kan ikke se at det har kommet frem nye vesentlige forhold i klagen som gjør at NVE vil omgjøre eller oppheve sine vedtak av 11.5.2011 og 8.7.2011. NVE opprettholder derfor sine vedtak om å meddele konsesjon til Lutelandet Energipark AS for et testanlegg på inntil 10 MW og til et vindkraftverk på inntil 45 MW, til sammen 55 MW på Lutelandet i Fjaler kommune.

Innhold

1. Innledning.....	2
2. Innkomne klager.....	3
3. NVEs vurdering av klagen.....	4
3.1 Støy.....	4
3.2 Skyggekast.....	5
3.3 Annet.....	6

1. Innledning

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske og økonomiske forhold og miljøkonsekvenser i vid forstand. Hvis et omsøkt anlegg ansees for å være til større fordel for samfunnet enn ulempene, kan det gis konsesjon etter energiloven. I konsesjonsbehandlingen må mange forhold veies opp mot hverandre. Alle vesentlige forhold som kommer frem gjennom konsesjonsprosessen vurderes og hensyntas i skjønnsutøvelsen.

Lutelandet Energipark AS søkte i brev datert 6.4.2009 om å få bygge og drive et vindkraftverk på Lutelandet i Fjaler kommune, Sogn og Fjordane fylke. Den omsøkte løsningen innebar etablering av inntil 19 turbiner med en installert effekt på mellom 38 og 60 MW. Det ble spesifisert i søknaden at det var ønsket å benytte tre turbinpunkter til test- og sertifiseringsformål. De omsøkte testturbinene skulle sertifiseres for offshorebruk, og skulle testes og sertifiseres på land. Når testing og sertifisering var gjennomført ønsket Lutelandet Energipark AS at turbinpunktene kunne bli benyttet i kommersiell drift i resten av konsesjonsperioden. Testanlegget ble ytterligere beskrevet i brev fra Lutelandet Energipark AS av 25.2.2011.

I Ot. Prp nr 107 (2008-2009) fremkommer det at NVE skal gi høy prioritet til behandling av mindre prosjekter som er ledd i utprøving og utvikling av vindturbineteknologi til havs. NVE valgte derfor å fremskynde behandlingen av den delen av Lutelandet vindkraftverk som skulle benyttes til test- og sertifiseringsformål.

NVE meddelte den 11.5.2011 Lutelandet energipark AS konsesjon for bygging og drift av et testanlegg for vindkraft på Lutelandet i Fjaler kommune. Det ble gitt konsesjon til en løsning bestående av inntil tre vindturbiner med en total installert effekt på 10 MW eller mindre. Det omsøkte pilotanlegget var lokalisert helt sørvest på Lutelandet. Konsesjonen til testanlegget ble gitt med utsatt begrunnelse slik det åpnes for i forvaltningsloven § 24 annet ledd. Vilårene for ikke å begrunne et vedtak på samme tid som vedtaket blir truffet er at NVE innvilger en søknad, og at det ikke er grunn til å tro at noen part er misfornøyd med vedtaket. NVE vektla at kommunen var positiv til tiltaket, at Lutelandet Energipark AS hadde disposisjonsrett på planområdet, at Sogn og Fjordane fylkeskommune var positive til etablering av vindkraftverket, og at hensynet til automatisk fredete kulturminner og viktige naturtyper var hensyntatt i vedtatt reguleringsplan for området. I brev fra NVE av 11.5.2011 til alle parter i saken ble det presisert at et detaljert bakgrunnsdokument ville følge sammen med konsesjonsvedtak om Lutelandet vindkraftverk.

NVE mottok den 12.6.2011 varsel fra Jan Egil Haugsbø, som representerer et interessefelleskap for hytteiere og naboer, om at konsesjonen til testanlegget ville bli påklaget.

NVE fattet den 8.7.2011 vedtak om å meddele Lutelandet Energipark AS konsesjon for Lutelandet vindkraftverk. Det ble gitt konsesjon for bygging av et vindkraftverk med en installert effekt på inntil 45 MW. Det ble også gitt konsesjon til en transformatorstasjon med omsetning 22/132 kV og ytelse på inntil 60 MVA. NVE vektla i vedtaket at det omsøkte vindkraftverket var plassert i nær tilknytning til et industriområde, og at anlegget ikke ville redusere inngrepsfrie naturområder.

Grunnet avvikling av sommerferie utsatte NVE klagefristen til 1.9.2011.

NVE mottok klage på begge vedtakene i brev av 30.8.2011

2. Innkomne klager

Jan-Egil Haugsbø klager på NVEs vedtak av 11.5.2011 og 8.7.2011 i brev av 30.8.2011. Klagen er skrevet på vegne av naboer og hytteiere og er underskrevet av Leif Skår, Idar Skår, Roald Skår, Jan-Egil Haugsbø og Ove Myklebust. Sammenfatningen av klagen er inndelt tematisk.

Støy

Jan Egil Haugsbø skriver at flere av boligene som NVE har vurdert til å ikke ligge i vindskygge er skjermet for vær og vind, og derfor ligger i vindskygge. Haugsbø påpeker at de gjeldende støyretningslinjer anbefaler at bebyggelse som ligger i vindskygge ikke bør utsettes for støy over $L_{den}=45\text{dB}$ og mener at NVEs vedtak er gjort i strid med gjeldende norsk regelverk.

Videre viser Haugsbø til de planer som foreligger om industrietablering på Lutelandet og påpeker at det i vedtaket ikke er tatt hensyn til planene om ny industri på Lutelandet og de kumulative støyvirkninger dette vil kunne medføre for fastboende og ferierende i nærområdet. Haugsbø påpeker også at industrien på Lutelandet er planlagt i et område som vil ligge i rød støysone dersom det konsesjonsgitte vindkraftverket blir etablert, og at dette vil føre til høy støypåkjenning for dem som skal arbeide ved anlegget. Haugsbø viser til NVEs avslag av konsesjon til Kollsnes vindkraftverk, og skriver at de samme vurderinger må gjøres gjeldende på Lutelandet.

Skyggekast

Haugsbø skriver at det er benyttet utdaterte kart ved estimering av antall timer skyggekast for berørte boliger og fritidsboliger og at dette må ansees som en grov feil. Det påpekes at det er boliger som vil bli påført skyggekast av det omsøkte anlegget som overskrider de danske retningslinjer på ti timer faktisk skyggekast pr. år. Det vises også til fagrapporten om skyggekast hvor referansen for antall soltimer er fra en målestasjon i Bergen. Det poengteres at denne referansen er lite aktuell for de faktiske værforholdene på Lutelandet.

Vindforhold

Haugsbø mener at vindforholdene på Lutelandet er vesentlig dårligere enn ved andre vindkraftverk som har blitt meddelt konsesjon. Klager mener at vindforholdene på Lutelandet er slik at det ikke vil gi samfunnsøkonomisk gevinst å etablere et vindkraftverk her.

Konsekvensutredning om fugl

Haugsbø mener at Luster Energiverk, som har skrevet konsekvensutredningen om fugl, ikke er kvalifisert til dette, og at konsesjonen derfor må trekkes tilbake inntil konsekvensutredningen er kvalitetssikret av en nøytral tredjepart.

Plan og samfunn

Haugsbø skriver at NVE i vedtaket har vektlagt at området er regulert til spesialområde vindkraft og påpeker at dette ikke stemmer da reguleringsplanen for Lutelandet er anket til fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Videre skriver Haugsbø at NVEs vedtak ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til innspill fra fastboende i området, noe som var en forutsetning for Fjaler kommunes positive høringsuttalelse i saken.

Idar Skår klager på NVEs vedtak av 11.5.2011 og 8.7.2011 i epost av 1.9.2011. Skår har også underskrevet klagen som er oversendt av Haugsbø.

Skår tar i klagen opp problemstillinger knyttet til støy som tilsvarer problemstillingene i klagen underskrevet Haugsbø. I tillegg viser Skår til Norsk Standard for lavfrekvent støykrav til tekniske installasjoner i bolig (NS-8175) og skriver at det lavfrekvente støynivået inne hos ham ved realisering av vindkraftverket vil være inntil tre ganger høyere enn krav i NS-8175. Skår mener en ikke kjenner helseeffektene av lavfrekvent støy godt nok, og at en derfor må være føre var. Det vises til avstandskrav mellom bebyggelse og vindturbiner i andre land og en rapport utarbeidet av Lloyds. Videre skriver Skår at skyggekast kan få et større omfang enn det som er estimert i konsekvensutredningen og at det ikke er tilstrekkelig å benytte værstasjon i Bergen som utgangspunkt for estimering av soltimer for skyggekastutredningene. Skår skriver avslutningsvis at utredningene knyttet til naturmangfold ikke holder et tilfredsstillende nivå og at konsesjonen må trekkes tilbake fordi det norske regelverket ikke er tilpasset store moderne vindturbiner.

3. NVEs vurdering av klagen

NVE vil i det følgende vurdere klagen som fremsatt av Haugsbø og Skår. Bare de forhold som NVE mener vil ha betydning for klagebehandlingen vil bli kommentert. Klagen blir vurdert tematisk.

3.1 Støy

Klagen fra Haugsbø og Skår tar begge opp problemstillinger knyttet til støy for fritidsbebyggelse og for boliger.

Støyutslipp reguleres av ”Retningslinje for støy i arealplanlegging” (T-1442) som er utarbeidet i tråd med EUs gjeldende regelverk for støy. Støy fra vindkraftverk skal behandles etter § 8 i forurensingsloven. Det er fylkesmannen som er støymyndighet i Norge med KLIF som klagemyndighet.

I henhold til T-1442 skal det benyttes enheten L_{den} som er gjennomsnittlig støynivå over et år. Gjennom bruk av L_{den} vektlegges støy i større grad støy på kvelds- og nattetid ved at støy om kvelden tillegges 5 dB og støy om natten tillegges 10 dB. Et L_{den} -nivå vil med utgangspunkt i en brukstid på 80 % av året derfor være 5,4 dBA høyere enn reelt støynivå (L_{den} 45 dBA tilsvarer 39,6 dBA). I retningslinjen opereres det med to anbefalte grenseverdier. Dersom bebyggelsen/det støyfølsomme området ligger i vindskygge mer enn 30 prosent av året, er den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA. Dersom det støyfølsomme området ligger utenfor vindskygge mer enn 30 prosent av året er den anbefalte grenseverdien L_{den} 50 dBA. Retningslinjene er ikke juridisk bindende og kan derfor ikke oppfattes som absolutte. NVE er likevel av den oppfatning at det er viktig at de retningslinjer som er fastsatt av KLIF respekteres og overholdes.

I konsekvensutredningen fremgår det at støyen er beregnet i et worst-case scenario hvor vinden alltid blåser fra turbinene mot den aktuelle mottaker. Utreder skriver i utredningen at ingen av støymottakerne befinner seg i vindskygge mer enn 30 prosent av året. Dette medfører at den anbefalte grenseverdien for støy for disse mottakerne er L_{den} 50dBA. Denne grenseverdien overskrides ikke ved noen av de identifiserte støyfølsomme punktene. Beregningen av hvilke områder som ligger i vindskygge mer enn 30 % av året er gjennomført av fagutredere og er basert på vindrosen for området. NVE finner ikke at det hefter feil eller mangler ved disse beregningene og finner ikke at beregningene avviker fra gjeldende praksis i andre saker.

Skår viser til NS-8175 om tekniske krav til byggverk, der det står at c-veid desibelnivå ikke bør være mer enn 20 dB høyere enn a-veid desibelnivå. Han skriver videre at han har beregnet forskjellen mellom a-veid og c-veid desibelnivå til å bli 60 til 65 dB inne i boligen sin. NVE kan ikke slutte seg til Skårs beregninger, og vil vise til at etablering av vindkraftverk ikke omfattes av de tekniske kravene til byggverk. Støy fra vindturbiner reguleres av Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), der det ikke er grenseverdier for c-veid desibelnivå fra vindturbiner. Når det gjelder forskriften om støy på arbeidsplassen, er den c-veide tiltaksverdien i forskriften høyere enn c-veid støy fra alle vindturbiner som NVE kjenner til.

De siste årene har det blitt mer oppmerksomhet rundt lavfrekvent støy (0-200 Hz) fra vindturbiner. Etter det NVE kjenner til, er det en utbredt oppfatning i fagmiljøene om at lavfrekvent støy fra vindturbiner ikke gir mer negative virkninger enn støy i høyere frekvenser [1]. Det er antatt at den viktigste støysjenansen oppleves ved lyd i mellomfrekvensområdet (typisk 500-2000 Hz) [2]. Dersom det lavfrekvente støynivået er høyt og utgjør en stor andel av det totale støybildet, kan likevel enkelte oppleve støyen i lave frekvenser som mest sjenerende. Myndighetene i Danmark har innført en innendørs grenseverdi på 20 dBA for lavfrekvent støy fra vindturbiner. Etter det NVE erfarer vil denne grensen sjelden overskrides dersom de norske retningslinjene for støy fra vindturbiner overholdes.

I klagen vises det til at det er planlagt industri i området og det fremmes at NVE har begått saksbehandlingsfeil da det kumulative støynivået fra industri og vindturbiner ikke er vurdert. NVE konstaterer at idustriutbyggingen på Lutelandet enda ikke er ferdigstilt og at det ikke finnes eksisterende industrielle støykilder. Det foreligger imidlertid konkrete utbyggingsplaner og Lutelandet Offshore har søkt om utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane . Søknaden ble innvilget sommeren 2011. Hvilke utslipp det ble gitt tillatelse til fremkommer av fylkesmannens vedtak av 7.7.2011. NVE konstaterer at det foreligger særskilt utslippstillatelse fra den fremtidlige industrien på Lutelandet og NVE fant ikke grunn til å kreve at utredningen om støy skulle omfatte kumulative virkninger fra den fremtidlige industrien på Lutelandet.

I klagen vises det til at støy fra vindturbinene vil være en påkjenning for de som skal arbeide ved det fremtidlige industrianlegget på Lutelandet. NVE finner ikke at støy fra det konsesjonsgitte vindkraftverket på Lutelandet vil være til hinder for etablering av industri eller en påkjenning for arbeidende. NVE er positive til samlokaliseringen av industriområdet på Lutelandet og det konsesjonsgitte vindkraftverket.

3.2 Skyggekast

Det fremmes i klagen at det er lagt til grunn et gammelt kart ved utredningen av skyggekast. Det påpekes at det på kartene som er benyttet i utredningene mangler flere fritidsboliger ved Saksneset og Lammetun. Videre fremmes det at konsesjonen må trekkes tilbake fordi de danske retningslinjene for skyggekast overskrides ved enkelte boliger og fordi man har brukt en metrologisk målestasjon i Bergen som referanse for antall soltimer i året.

Det fremgår av konsekvensutredningen at de skyggekastmottakerne som er markert i isoskyggekartet er typiske skyggekastmottakere. Isoskyggekartet er ikke ment å vise alle hytter eller boliger. Det skal

[1] Se blant annet DEFRA, 2011: *Wind Farm Noise Statutory Nuisance Complaint Methodology*

[2] Se f eks Folkehelseinstituttets nettsider www.fhi.no.

derimot vise hva som blir omfanget av skyggekast ved en representativ bolig i et område. Omfanget av skyggekast vil være avhengig av detaljplassering av turbiner og størrelsen på disse.

Skyggekastvurderingene som er gjort i konsekvensutredningene er derfor heftet med usikkerhet, men sannsynliggjør likevel at det vil være boliger på Lutelandet som kan bli utsatt for skyggekast mer enn 10 timer pr. år som er de danske retningslinjene. NVE har i den sammenheng satt vilkår til konsesjonen knyttet til skyggekast. Vilkåret sikrer at det skal utarbeides tiltak som skal redusere virkningene av skyggekast. Tiltakene skal forelegges og godkjennes av NVE før idriftsettelse av anlegget.

Antall soltimer som ligger til grunn for de faktiske skyggekastberegningene er hentet fra en meteorologisk stasjon i Bergen. Det fremgår av konsekvensutredningene at denne målestasjonen er 95 km fra Lutelandet. Tiltakshaver opplyser i epost av 23.9.2011 at den nærmeste meteorologiske stasjonen, Fureneset, ikke hadde data av tilstrekkelig kvalitet. Målestasjonen Florida i Bergen var da den nærmeste målestasjonen med tilstrekkelig statistikk.

NVE finner ikke at det hefter feil eller mangler ved estimeringen av skyggekast. Ved godkjenning av detaljplan som skal vise tiltak for å redusere skyggekast, kan NVE kreve at en annen målestasjon blir benyttet som utgangspunkt for antall soltimer.

3.3 Annet

Begge klagerne skriver at utredningene som er gjort under tema "naturmangfold" ikke holder et tilfredstillende nivå og at utredningene må bekreftes av en tredjepart før det tas avgjørelse i klagesaken. NVE har vurdert kvaliteten på samtlige utredninger som er gjennomført i forbindelse med konsesjonssøknaden og viser i denne sammenheng til kapittel 6 i notatet "Bakgrunn for vedtak" av 8.7.2011. Utredningsplikten for naturmangfold som oppfylt utifra de krav som er satt i utredningsprogram av 19.11.2008, og vurderer kunnskapsgrunnlaget til å være tilstrekkelig beslutningsgrunnlag jf. naturmangfoldsloven § 8.

Haugsbø skriver i brevet at vindressursen på Lutelandet antyder at prosjektet ikke vil være tilstrekkelig lønnsomt, og at det derfor ikke bør meddeles konsesjon. NVE viser til kapittel 7 i notatet "Bakgrunn for vedtak" av 8.7.2011 hvor NVE har vurdert økonomien i det omsøkte prosjektet. NVE finner ikke at klagen inneholder informasjon som tilsier at denne vurderingen bør endres.

Haugsbø skriver at NVE i vedtaket har vektlagt at området er regulert til spesialområde vindkraft og påpeker at dette ikke stemmer da reguleringsplanen for Lutelandet er anket til fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Videre skriver Haugsbø at NVEs vedtak ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til innspill fra fastboende i området, noe som var en forutsetning for Fjaler kommunes positive høringsuttalelse i saken.

NVE viser til vedtak fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane av 6.2.2012. Fylkesmannen tar ikke klagen til følge, og stadfester Fjaler kommune sitt vedtak om endring av reguleringsplan for Lutelandet Energipark.